

TULKINTAOHJE TYÖAJAN JA KOULUTUSAJAN RAJANVEDOSTA

Työelämän koulutus katsotaan työajaksi vain harvoin, sillä työajaksi luetaan työaikalain mukaan vain työhön käytetty aika sekä aika, jonka työntekijä on velvollinen olemaan työpaikalla työnantajan käytettävissä. Koulutus voidaan järjestää työpaikalla tai sen ulkopuolella. Työntekijän velvollisuus osallistua koulutukseen on myös eri tilanteissa erilainen.

Ammatillinen koulutus

Työehtosopimuksen 47.1 kohdan tarkoittama ammatillinen koulutus (jatko-, täydennys- ja uudelleen koulutus) ei ole työtehtävien suorittamista. Työehtosopimuksen 47.1 kohdassa puhutaankin tilanteista, joissa työnantaja antaa koulutusta tai lähettää työntekijän koulutukseen (ei määrää). Koulutukseen osallistuminen ei ole työntekijälle pakollista vaan hän voi – tilanteesta riippuen – valintansa mukaan joko osallistua koulutukseen tai tehdä työtä taikka viettää vapaa-aikaansa haluamallaan tavalla.

Tuntipalkkaiselle työntekijälle korvataan säännöllisen työajan ansionmenetykset keskituntiansion mukaisesti sekä kurssi- että matka-ajalta. Mikäli ammatillinen koulutus järjestetään varsinaisen työpaikan ulkopuolella, työntekijä ei ole työehtosopimuksen mukaan oikeutettu saamaan matka-ajan korvausta.

Työajaksi luettava koulutus

Työajaksi luettavaa koulutusta useimmiten on työn lomassa tapahtuva työnopastus sekä uusien koneiden ja laitteiden käyttöönottoon liittyvä koulutus. Kriteereinä lisäksi pidetään, että koulutus on välittömästi työntekijän työtehtäviin liittyvää sekä työtehtävien kannalta välttämätöntä ja se on sellaista, ettei sitä voi hankkia eikä käyttää muualla. Koulutuksen tavanomaisesti järjestää työnantaja itse (ei välttämätöntä työajaksi lukemisen kannalta).

Oikeammin ei pidäkään näissä tilanteissa puhua koulutuksesta, vaan työn teosta, josta maksetaan normaali työpalkka. Työntekijä ei voi tällaisesta ”koulutuksesta” työvelvollisuuksiaan laiminlyömättä kieltäytyä ja vastaavasti työnantajalla on oikeus määrätä työntekijä osallistumaan ”koulutukseen”. Mikäli ao. ”koulutus” järjestetään varsinaisen työpaikan ulkopuolella, menetellään työkomennusta koskevien periaatteiden mukaisesti. Työntekijän siis edellytetään osallistuvan ”koulutukseen” säännöllisenä työaikana ja kustannukset työkomennuksesta muutoin korvataan työehtosopimuksen 22.4 kohdan mukaisesti.

Menettelytapaohjeet

Erittäin tärkeää on menetellä työehtosopimuksen ohjauksen mukaisesti ja ennen koulutustilaisuutta tulee työnantajan ja työntekijän yhdessä todeta, onko kyseessä ammatillinen vai työajaksi luettava koulutus. Ennakkoon käydään läpi tarjotun koulutuksen sisältö, tavoitteet, aikataulut ja osallistumisvelvollisuus sekä periaatteet, joiden mukaisesti erilaisia korvauksia työntekijälle koulutukseen osallistumisesta maksetaan.